

De Stemming van 2 december 2018

Deze week zien we verschuivingen, die lijken samen te hangen met de discussies rondom het Migratie Pact van Marrakesh en de rol die Baudet daarbij speelde. Onder invloed daarvan zien we een duidelijke stijging bij Forum voor Democratie, die de laatste tijd wat aan het wegzakken was. Die winst gaat ook wat ten koste van de PVV. Daarnaast zien we een lagere score van 50Plus. Bij de andere partijen zien we het SP nu op 12 zetels staan (-1) en ChristenUnie nu op 7 (+1), de enige partij van de coalitie die op winst staat.

Peiling Zetelverdeling

zetels	TK2017	25-11-2018*	2-12-2018	Versch. vorige week	Versch. NU-TK18
VVD	33	23	23		-10
PVV	20	20	19	-1	-1
GroenLinks	14	17	17		3
PvdA	9	15	15		6
SP	14	13	12	-1	-2
FvD	2	12	14	2	12
CDA	19	11	11		-8
D66	19	10	10		-9
Partij voor de Dieren	5	8	8		3
DENK	3	7	7		4
ChristenUnie	5	6	7	1	2
50PLUS	4	5	4	-1	
SGP	3	3	3		
Totaal	150	150	150		
Coalitie	76	50	51	1	-25

*) bij de peiling van vorige week was de score van ChristenUnie 1 zetel te hoog weergegeven en D66 1 te laag.

Vandaag hebben we vragen gesteld over het Migratie Pact van Marrakesh, het boerkaverbod en de opstand der gele hesjes. Die hebben we mede verbonden aan de vraagstelling die we in september 2016 hadden geïntroduceerd. Dat waren twee vragen, die samen een grote samenhang vertoonden met de electorale keuzes en keuzes t.a.v. belangrijke maatschappelijke vraagstukken. Eerst zullen we die vragen rapporteren in vergelijking met 2016 en daarna de relatie met de vraagstukken, die vandaag aan de orde zijn gesteld.

(Zie voor het rapport uit 2016: <http://bit.ly/kansrijkindex>.)

De ene vraag is of men zich zorgen maakt over de eigen financiële toekomst. Circa de helft van de Nederlanders maakt zich daar zorgen over en de helft niet. Dat is hetzelfde gebleven als in 2016. Bij de andere vraag of de veranderingen in de wereld van de laatste tien jaar aan de ondervraagde vooral kansen biedt of bedreigingen oplevert, zien we ook weinig verschil met 2016. Maar als we die vragen met elkaar in verband brengen dan zien we wel een verschil. Mensen die zich zorgen maken over hun financiële toekomst zeggen nu vaker dat ze vooral bedreigingen zien. En mensen die zich geen zorgen maken over hun financiële toekomst zeggen vaker dat ze vooral kansen zien.

Verschuivingen "kansrijk index" sinds 2018

Verticaal gepercentreerd	December 2018			sep-16		
	Allen dec 2018	Maakt zorgen over eigen fin. toekomst	Maakt zich geen zorgen	Allen sep 2016	Maakt zorgen over eigen fin. toekomst	Maakt zich geen zorgen
Biedt vooral kansen	26%	12%	40%	26%	16%	37%
In evenwicht	34%	32%	35%	34%	30%	37%
Biedt vooral bedreigingen	40%	56%	25%	40%	54%	26%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Al in 2016 stelden we vast dat er een sterke relatie was tussen deze vragen (de "kansrijk-index") en de politieke voorkeur. Degenen die zich zorgen maakten over hun financiële toekomst en vooral bedreigingen zagen, stemden vooral PVV, SP en 50PLUS (60%), terwijl als men zich geen zorgen maakte over de financiële toekomst en vooral kansen zag dan stemde men met name VVD, D66 (46%).

Als we die tabel van 2016 vergelijken met die van ruim 2 jaar later dan zijn er een aantal interessante verschuivingen. PVV en 50PLUS scoren samen nu 9% lager. FvD is erbij gekomen en die staat precies op 9%. Maar het patroon van FvD verschilt duidelijk van die van de PVV. De PVV heeft een zware oververtegenwoordiging van kiezers die zich zorgen maken over hun financiële toekomst (verhouding is 22 staat tot 4), bij FvD is dat niet het geval (verhouding is 10 staat tot 9)!

Bij de VVD zien we ook een opvallende ontwikkeling in de tijd. In 2016 stemde nog 10% van de Nederlanders, die zich zorgen maakten over hun financiële toekomst VVD. Dat is nu nog maar 4%. Van degenen die zich geen zorgen maakten over hun financiële toekomst stemde toen 27% VVD. Dat is gestegen naar 30%. Wat dat betreft is de VVD een complete tegenpool van de PVV geworden, maar door het forse verlies onder de eerste groep is de partij dus saldo in die ruim 2 jaar met 2% gedaald.

Ten aanzien van deze "kansrijk-index" zijn de VVD en PVV meer naar de buitenkanten gedreven en het lijkt er op dat dit vooral komt door het FvD. Die partij lijkt van de PVV vooral de kiezers aangetrokken te hebben, die zich geen zorgen maken over hun financiële toekomst, en van de VVD vooral die kiezers die zich wel zorgen maken over hun financiële toekomst!

Ten opzichte van 2016 zien we dus met name het volgende verschil: Onder de kiezers die zich zorgen maken over hun financiële toekomst en vooral bedreigingen zien staan PVV, SP en FvD samen op 55%. Als men zich geen zorgen maakt en vooral kansen ziet dan stemt nu 55% VVD of Groen Links.

Relatie tussen "kansrijk index" en politieke voorkeur 2016 -2018

Verticaal geperceenteerd	December 2018 *)					September 2016				
	Allen dec 2018	Maakt zorgen	Maakt zorgen + ziet bedreigingen	Maakt geen zorgen	Maakt geen zorgen + ziet kansen	Allen sep 2016	Maakt zorgen	Maakt zorgen + ziet bedreigingen	Maakt geen zorgen	Maakt geen zorgen + ziet kansen
PVV	13%	22%	28%	4%	1%	19%	27%	40%	12%	5%
SP	8%	11%	14%	5%	2%	9%	15%	12%	4%	4%
50Plus	3%	4%	4%	2%	1%	6%	8%	9%	4%	4%
FvD	9%	10%	13%	9%	6%					
Subtotaal	33%	47%	59%	20%	10%	34%	50%	61%	20%	13%
VVD	15%	4%	2%	27%	34%	17%	10%	9%	24%	28%
CDA	7%	5%	5%	9%	6%	11%	8%	6%	13%	11%
GroenLinks	11%	9%	5%	12%	16%	10%	9%	5%	9%	12%
D66	7%	6%	2%	8%	9%	9%	8%	5%	11%	18%
PvdA	10%	11%	10%	9%	10%	6%	4%	3%	8%	8%
CU+SGP	7%	6%	4%	8%	8%	6%	4%	5%	9%	4%
Subtotaal	57%	41%	28%	73%	83%	59%	43%	33%	74%	81%
Andere partij	10%	12%	13%	8%	7%	6%	6%	6%	6%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

*) de groene kleur geeft aan dat er sprake is van een stijging ten opzichte van 2016

Het Migratie Pact van Marrakesh is de laatste tijd steeds meer in de publieke belangstelling gekomen. Een groot deel van de Nederlanders zegt de inhoud niet goed te kennen. Kiezers van FvD zeggen het meest dat ze de inhoud (vrij) goed kennen.

Kennis van de inhoud van het Migratie Pact van Marrakesh volgens eigen opgave

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnsks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Goed	3%	2%	3%	1%	0%	2%	2%	0%	14%	9%	0%
Vrij goed	13%	12%	5%	7%	6%	9%	10%	10%	34%	24%	10%
Goed noch slecht	24%	26%	28%	25%	29%	23%	10%	23%	27%	28%	16%
Vrij slecht	24%	19%	24%	28%	26%	33%	13%	24%	16%	15%	14%
Slecht	34%	40%	31%	37%	37%	31%	65%	41%	9%	23%	59%
Weet niet/geen antwoord	2%	2%	9%	1%	2%	2%	0%	3%	1%	1%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Maar 11% denkt dat door de inhoud van dit pact de illegale migratie beter wordt tegengegaan.

Denkt u dat door de inhoud van dit pact, de illegale migratie beter wordt tegengegaan?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnsks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Ja	11%	16%	10%	23%	19%	23%	3%	7%	4%	1%	1%
Nee	55%	45%	54%	29%	30%	42%	42%	57%	91%	90%	64%
Weet niet/geen antwoord	34%	40%	35%	48%	51%	36%	54%	37%	6%	9%	35%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

34% is voor het tekenen van het Pact en 41% vindt dat het niet getekend moet worden. De verschillen tussen de kiezers van politieke partijen is groot. Kiezers van FvD en PVV willen voor het overgrote deel dat het niet getekend wordt. De huidige kiezers van VVD vinden meer dat het Pact getekend moet worden dan niet. (Maar onder de kiezers die in 2017 op de VVD hadden gestemd en nu aangeven dat niet meer te doen vindt 56% dat het Pact niet getekend moet worden. Van die kiezers stemt nu een derde FvD).

Wat vindt u dat de Nederlandse regering moet doen t.a.v. dit Pact?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Het Pact niet tekenen	41%	31%	37%	7%	11%	15%	30%	40%	89%	81%	49%
Het Pact tekenen, maar wel met die aanvullende verklaring	26%	41%	31%	59%	19%	36%	17%	16%	7%	9%	24%
Het Pact tekenen, zonder die aanvullende verklaring	8%	0%	6%	18%	24%	23%	8%	7%	0%	3%	1%
Weet niet/geen antwoord	25%	27%	26%	16%	45%	26%	45%	37%	3%	8%	26%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

41% van de Nederlanders heeft sympathie voor de "gele hesjes-beweging" in Frankrijk. Ook daar zien we grote verschillen naar politieke voorkeur. Kiezers van PVV, FvD en SP hebben in meerderheid sympathie. Kiezers van VVD, D66 en PvdA het minst.

Heeft u sympathie voor de "gele hesjes- beweging" in Frankrijk?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Ja	41%	16%	33%	16%	33%	23%	40%	64%	63%	77%	40%
Nee	47%	72%	56%	77%	54%	68%	34%	16%	26%	14%	45%
Weet niet/geen antwoord	12%	12%	11%	7%	13%	9%	26%	21%	10%	8%	15%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

34% zou het toejuichen als zo'n beweging in Nederland ontstaat. Ook hier zien we dat het sterkst onder kiezers van PVV, FvD en SP.

Zou u toejuichen als een "gele hesjes-beweging" in Nederland ontstaat?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Ja	34%	8%	10%	5%	30%	19%	39%	67%	61%	79%	31%
Nee	55%	87%	69%	83%	59%	77%	47%	21%	32%	13%	50%
Weet niet/geen antwoord	11%	5%	21%	12%	11%	3%	13%	12%	7%	9%	18%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

79% is voor het invoeren van de wet tot verbod van Boerka's in openbare ruimten. Alleen onder de kiezers van GroenLinks zijn er meer tegen dan voor.

Bent u voor de invoering van de wet tot o.a. verbod van Boerka's in openbare ruimten?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Voor	79%	89%	89%	51%	36%	61%	67%	71%	99%	97%	100%
Tegen	18%	6%	10%	45%	55%	35%	29%	16%	1%	3%	0%
Weet niet/geen antwoord	3%	4%	2%	4%	10%	4%	3%	13%	0%	1%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

59% vindt dat de politie ingeschakeld moet worden als iemand met een boerka in het openbaar vervoer reist. Daar zien we dan dat kiezers van GroenLinks, PvdA, D66 en PvdD dat in meerderheid niet vinden.

Vindt u dat als iemand met een boerka in het openbaar vervoer reist, de politie ingeschakeld moet worden?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Ja	59%	63%	72%	26%	22%	44%	32%	57%	87%	96%	88%
Nee	33%	30%	24%	65%	75%	50%	61%	42%	9%	3%	8%
Weet niet/geen antwoord	7%	7%	5%	9%	3%	6%	7%	1%	4%	1%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

45% is het eens met de uitspraken van Burgemeester Halsema en 53% mee oneens. Maar van degenen die het eens met haar zijn vindt wel een duidelijke meerderheid dat ze het beter niet had kunnen zeggen. (Onder de Amsterdamse kiezers is 60% het eens met de uitspraken van burgemeester Halsema, en van die groep vindt de helft dat ze het beter niet had kunnen zeggen).

Wat is uw reactie op de uitspraken van Burgemeester Halsema t.a.v. het niet handhaven van het boerkaverbod?

percentages	Allen	Stemt nu:									
		VVD	CDA	D66	GrLns	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Mee eens, maar ze had het beter niet kunnen zeggen	30%	34%	21%	62%	36%	51%	35%	21%	12%	8%	15%
Mee eens en goed dat ze het gezegd heeft	15%	5%	6%	23%	52%	23%	31%	32%	1%	1%	4%
Mee oneens	53%	60%	68%	15%	12%	22%	32%	46%	88%	91%	80%
Weet niet/geen antwoord	2%	1%	5%	0%	1%	4%	3%	1%	0%	1%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ten aanzien van die drie onderwerpen hebben we de centrale vraag ook afgezet tegen de "kansrijk-index". Als men zich zorgen maakt over de eigen financiële toekomst en vooral bedreigingen ziet dan geeft 61% aan dat het Pact niet getekend moet worden. Dat is bij de tegenovergestelde groep voor 27% het geval.

Wat vindt u dat de Nederlandse regering moet doen t.a.v. dit Pact?

percentages	Allen	Maakt zorgen	Maakt zorgen + ziet bedreigingen	Maakt geen zorgen	Maakt geen zorgen + ziet kansen
Het Pact tekenen, maar wel met die aanvullende verklaring	26%	22%	18%	28%	37%
Het Pact tekenen, zonder die aanvullende verklaring	8%	7%	3%	9%	12%
Weet niet/geen antwoord	25%	20%	17%	27%	24%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Nog een groter verschil zien we als we kijken naar de "gele hesjes-beweging" in Nederland. Als men zich zorgen maakt en vooral bedreigingen ziet dan zou 66% het toejuichen als er een dergelijke beweging in Nederland ontstaat. Bij de tegenovergestelde groep is dat 15%.

Zou u toejuichen als een "gele hesjes-beweging" in Nederland ontstaat?

percentages	Allen	Maakt zorgen	Maakt zorgen + ziet bedreigingen	Maakt geen zorgen	Maakt geen zorgen + ziet kansen
Nee	55%	35%	22%	71%	78%
Weet niet/geen antwoord	11%	11%	11%	9%	7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bij de reacties rondom de uitspraken van Burgemeester Halsema over het handhaven van het boerkaverbod zien we niet zulke grote verschillen als bij de vorige twee vragen. En dat komt, omdat bij de andere twee een economische component wel een rol speelt en bij deze vraag niet.

Wat is uw reactie op de uitspraken van Burgemeester Halsema t.a.v. het niet handhaven van het boerkaverbod?

percentages	Allen	Maakt zorgen	Maakt zorgen + ziet bedreigingen	Maakt geen zorgen	Maakt geen zorgen + ziet kansen
Mee eens en goed dat ze het gezegd heeft	15%	12%	6%	15%	19%
Mee oneens	53%	57%	73%	52%	46%
Weet niet/geen antwoord	2%	3%	2%	2%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	